/00

Den 11. september 2000 blev i sag nr. 50.696:

xxxxxx xxxxx xx xxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxx xxx
xxxx xxxxx

mod

Danske Forsikring
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Forsikringstageren, der har ulykkesforsikring med dækning for tab af arbejdsevne i Danske Forsikring, tidligere Danica, klager over, at selskabet med virkning fra den 1/4 1996 har stoppet udbetalingen ved tab af arbejdsevne.

Klageren har udover ulykkesforsikringen en livsforsikring i selskabet benævnt police nr. … 331. Nærværende klage omhandler alene ulykkesforsikringen.

Klageren var udsat for et dækningsberettigende ulykkestilfælde den 3/2 1994. Selskabet har ad flere omgange bevilget udbetaling fra forsikringen. I december 1995 forlængede selskabet udbetalingen til den 1/3 1996 og gjorde fortsatte ydelser efter denne dato betinget af, at klageren blev tilkendt helbredsbetinget førtidspension udelukkende på baggrund af følgerne efter ulykkestilfældet. I skrivelse af 12/3 1996 forlængede selskabet imidlertid perioden til den 1/4 1996. Selskabet modtog sagsakterne fra kommunen den 18/3 1996, og i skrivelse af 18/4 1996 fra selskabet til klageren hedder det herefter: ”Selskabets lægekonsulent har påny gennemgået sagens lægelige akter. Lægekonsulentens vurdering er, at de direkte følger efter ulykkestilfældet på det samlede billede er meget beskedne. De er derfor ikke længere berettiget til udbetaling af tab af arbejdsev-

neerstatning samt præmiefritagelse på ovennævnte forsikringsnummer. Det fremgår af papirerne fra H. kommune, at De har fået afslag på offentlig førtidspension. De er derfor heller ikke længere berettiget til præmiefritagelse på forsikringsnummer … 31. Præmiebetalingen skal genoptages på begge forsikringer fra d. 1. april 1996. Skulle De på et senere tidspunkt blive tilkendt mindst mellemste førtidspension, er De velkommen til at vende tilbage med henblik på præmiefritagelse på forsikringsnummer … 31.

Om det videre forløb har selskabet i skrivelse af 7/7 1999 til nævnet anført: "Den 30. april 1996 modtager vi brev fra forsikrede sammen med et brev fra hendes læge. Hverken forsikrede eller lægen kan forstå Danicas og kommunens afgørelse. Den 14. maj 1996 skriver vi til forsikrede, at vi fastholder vores afgørelse. Samtidig vedlægger vi forsikringsbetingelserne. Den 21. maj 1996 modtager vi afgørelsen om erhvervsevnetabet fra Arbejdsskadestyrelsen. Erhvervsevnetabet er vurderet til mindre end 15%. Den 23. maj 1996 modtager vi brev fra forsikrede, som ikke kan acceptere vores afgørelse. Forsikrede oplyser, at hun skal i arbejdsprøvning. Den 12. juni 1996 oplyser vi forsikrede, at de indsendte oplysninger ikke bringer nyt i sagen, og at vi derfor fastholder vores afgørelse. Efter telefonisk aftale med forsikredes mand sender vi den 10. august 1996 forsikringsbetingelserne igen. Vi henlægger herefter sagen. Den 6. juli 1998 modtager vi kopi af pensionskendelsen på mellemste førtidspension, som er tilkendt fra den 1. september 1997. Den 24. juli 1998 beder vi forsikrede underskrive tilladelse til, at Danica må indhente kopi af pensionssagens akter. Den 5. august 1998 modtager vi tilladelsen, og den 26. august 1998 skriver vi til kommunen efter oplysningerne. Den 3. september 1998 modtager vi de ønskede oplysninger fra kommunen. Den 30. september 1998 skriver vi til forsikrede, at vi vil afvente oplysningerne fra BOMI, før vi kan tage stilling til, om hun har ret til yderligere udbetaling ved tab af arbejdsevne. Vi oplyser igen betingelserne for udbetaling. Den 6. oktober 1998 modtager vi oplysningerne fra BOMI fra forsikrede sammen med en ny afgørelse fra Arbejdsskadestyrelsen om erhvervsevnetabet. Arbejdsskadestyrelsen har vurderet erhvervsevnetabet efter ulykkestilfældet til 25%. Den 15. oktober 1998 oplyser vi forsikrede, at Danicas lægekonsulent ønsker hende undersøgt af overlæge E.-M.E. på Give Sygehus med henblik på blandt andet en vurdering af hendes generelle arbejdsevne efter ulykkestilfældet. Den 20. januar 1999 modtager vi erklæringen fra overlæge E.-M.E. Den 25. februar 1999 skriver vi til forsikrede, at hun ikke har ret til udbetaling ved tab af arbejdsevne efter den 1. april 1996, da Danicas

lægekonsulent vurderer, at hendes generelle arbejdsevne som følge af ulykkestilfældet er nedsat med under halvdelen. Lægekonsulenten mener, at forsikredes gener i væsentligste grad skyldes fibromyalgi. Den 3. marts 1999 sender vi klageskema til Ankenævnet for Forsikring til forsikrede efter telefonisk aftale med hendes mand. Forsikredes klage Forsikrede klager nu over, at Danica har stoppet udbetalingen ved tab af arbejdsevne på trods af, at hun er tilkendt mellemste førtidspension, hvilket hun ikke mener var muligt, såfremt der i væsentlig grad var tale om fibromyalgi. Danicas afgørelse Hertil skal vi oplyse, at Danica fastholder afgørelsen om, at forsikrede ikke har ret til udbetaling ved tab af arbejdsevne efter den 1. april 1996, da Danica mener, at forsikredes generelle arbejdsevne som følge af ulykkestilfældet ikke er nedsat med mindst halvdelen. Danicas lægekonsulent mener, at tabet af arbejdsevne i væsentligste grad skyldes fibromyalgien, som ikke er direkte udløst af ulykkestilfældet. Danicas lægekonsulent udtaler: Ifølge speciallægeerklæring fra E. er aktuelle klager, der direkte kan relateres til ulykkestilfældet: Ingen smerteudstråling fra ryg til ben (det vil sige ingen tegn på aktuel nerverodspåvirkning), men fortsat lændesmerter, som søges bedret ved træning og varmtvandsbassin. De øvrige og skønsmæssigt mere funktionshæmmende symptomer stammer fra den mere diffuse ledlidelse og fibromyalgi. Objektivt er der pæn bevægelighed i lænderyggen, men føleforstyrrelser i venstre fod svarende til ydersiden. Samlet skønnes ryggenerne sammenholdt med de objektive fund ikke at reducere den generelle erhvervsevne med halvdelen."

Klageren har kommenteret det af selskabet anførte således: "Jeg vil gerne oplyse, at det ikke er helt korrekt, at jeg har fået afslag på pension, den blev blot udsat til jeg havde været arbejdsprøvet på BOMI og der fandt man mig 2/3 uarbejdsdygtig og blev herefter tilbudt mellemste pension. Ligeledes er det heller ikke korrekt, at der ingen smerteudstråling er fra ryg til ben, tværtimod har jeg ret ofte netop ondt ned i benene, og har også tit påtalt det, men det er ret periodisk, har meget at gøre med hvor meget jeg bevæger mig, blot jeg gør en enkelt forkert bevægelse, så er min ryg totalt smadret, og der går som regel 2 – 3 uger, hvor jeg må trisse rundt, indtil det bedres igen. Derfor er de lægelige udtalelser lidt forskellige, for det er jo ikke lige slemt hele tiden. Jeg kopierer de seneste udtalelser pr. 11/1-99 vedrørende rygsmerterne, (som jeg har) fra E.-M.E. og medsender disse. Jeg vil slutte med at oplyse jer om, at jeg har været fuldtidsarbejdende siden jeg var 16 år og har stort set ikke haft sygedage, ikke før det famøse fald i

1994 hvor jeg slog ryggen, jeg er af den faste overbevisning, at det var dette fald, der satte det hele i gang."

Den af klageren fremlagte erklæring af 11/1 1999 fra overlæge dr.med. E.-M.E. er sålydende: "VURDERING Patienten har ikke før februar 1994, hvor hun var udsat for sit traume, ytret symptomer fra bevægapparatet, udover højre knæ, hvor hun i 1991 blev undersøgt for dette. Således må man sætte debuttidspunkt februar 1994 for lændegenerne og rygsmerterne. Patienten har en konservativt behandlet L V prolaps mod venstre, men ingen radikulære symptomer fra denne. Rygsmerterne er fortsat til stede."

Klageren har endvidere fremlagt speciallægeerklæring dateret 21/8 1999 fra speciallæge i neurologi T.P. Erklæringen er stilet til Arbejdsskadestyrelsen og har bl.a. følgende indhold: "**Resume:** Det er en 53-årig tidligere rygrask kvinde, der den 03.02.1994 falder med et batteri til en bil. Får straks smerter i lænden med udstråling til venstre ben og må bæres ind. Siden haft vedvarende smerter i lænden og har måttet opgive sit tidligere job. Har siden 1997 fået pension. Udover smerterne i lænden, der i perioder kan stråle til bagsiden af henholdsvis højre og venstre lår, har skadelidte haft symptomer fra leddene. Hun anfører dog at disse sidste symptomer kan dæmpes og at det er smerterne i lænden, der har – som hun siger – 'lagt hende på is'. De aktuelle symptomer er konstante smerter i lænden, der forværres i perioder, som regel provokeret af mindre belastninger. Herudover nedsat kraft i højre ben og der er svaghed og stivhedsfornemmelse i ryggen samt ved smerteforværring i lænden samtidig hovedpine. Objektivt findes normale neurologiske forhold på overekstremiteter. Indskrænket bevægelighed i lænden og positiv Lasegue bilateralt. Herudover finder jeg normal neurologisk undersøgelse. Samlet finder jeg at der er en tydelig sammenhæng mellem symptomerne og arbejdsskaden. At det er denne arbejdsskade, der har været den væsentligste årsag til at skadelidte har måttet opgive det tidligere arbejde. Symptomerne fra den mulige fibromyalgi er svage og de ledsagende symptomer, der er beskrevet til dette i form af nedsat hukommelse og forstemthed ligesåvel vil kunne forklares ud fra den aktuelle situation, hun er havnet i – fra en tilværelse tidligere præget af stor aktivitet."

Selskabet fastholder over for nævnet, at klagerens generelle arbejdsevne som følge af ulykkestilfældet ikke er nedsat med mindst halvdelen, idet tabet i væsentligste grad skyldes fibromyalgien, som ikke er direkte udløst af ulykkestilfældet. Selskabet har herved henvist til afgørelsen fra Den Sociale Ankestyrelse af 29/6 1998, hvori det bl.a. hedder: "Deres sag om førtidspension er blevet behandlet i Ankestyrelsens møde den 24. juni 1998. Der blev truffet følgende **A F G Ø R E L S E** De har ret til at få mellemste førtidspension efter lovens § 14, stk. 2, nr. 1. Begrundelsen er, at Ankestyrelsen på baggrund af de lægelige oplysninger samt oplysninger om Deres funktionsniveau har skønnet, at Deres erhvervsevne varigt er nedsat med omkring 2/3. Vi har herved bl.a. lagt vægt på, at De tidligere har haft en meget aktiv erhvervskarriere, og at erhvervsevnenedsættelsen i Deres tilfælde derfor er ganske markant. Pensionen tilkendes fra 1. september 1997. Ankestyrelsen ændrer således revaliderings- og pensionsnævnets afgørelse."

Arbejdsskadestyrelsen har i en afgørelse af 9/4 2000 ændret erhvervsevnetabsprocenten til 50. I afgørelsen hedder det bl.a.: "Fuld Valuta har i brev modtaget den 23. marts 1999 bedt os om at tage stilling til Deres sag igen. Fuld Valuta har henvist til 'Nyt om Arbejdsskader' af februar 1999, hvoraf fremgår, at arbejdsskadeforsikringsloven indeholder en formodningsregel, idet hele forringelse af helbredet skyldes arbejdsskaden, medmindre det er klart, at overvejende sandsynlighed taler imod. Der er henvist til en højesteretsdom af 3. september 1998. Vi vurderer, at Deres tab af erhvervsevne nu er 50 procent. … Afgørelsen om erhvervsevnetab er truffet på grundlag af pensionssagens akter, en neurologisk speciallægeerklæring af 21. august 1999 samt et udskrivningskort fra speciallæge A.O., der er indhentet efter den tidligere afgørelse. Vi har lagt vægt på, at Deres arbejdsophør og overgang til førtidspension kun delvis kan tilskrives arbejdsskadens følger. Vi er bekendt med, at De er tilkendt førtidspension svarende til en nedsættelse af Deres erhvervsevne med ca. 2/3, det vil sige ca. 65 procent. Det fremgår af pensionssagens akter, den indhentede speciallægeerklæring af 21. august 1999 samt udskrivningskort fra speciallæge A.O., at De – udover arbejdsskaden – siden slutningen af 1994 har diverse gener i bevægapparatet. Vi har vurderet følgerne af arbejdsskaden til at udgøre ca. 3/4 af Deres samlede nedsættelse af erhvervsevnen. Vi har derfor fastsat erhvervsevnetabet som følge af arbejdsskaden til 50 procent. Vi finder, at der foreligger tilstrækkeligt lægeligt grundlag til at antage, at Deres gener i be-

vægapparatet, som ikke kan tilskrives den anerkendte arbejdsskade, uafhængigt af arbejdsskaden ville have medført symptomer, som også ville have påvirket Deres erhvervsevne inden for en kortere årrække. Tilkendelse af førtidspension efter lov om social pension sker på grundlag af en samlet vurdering af de helbredsmæssige og sociale forhold, mens der efter § 32 i lov om forsikring mod følger af arbejdsskade alene skal lægges vægt på arbejdsskadens følger."

Selskabet har i skrivelse af 28/4 2000 til nævnet fremført: "Således fremgår det af brevet, at Arbejdsskadestyrelsen træffer en ny afgørelse i sagen på baggrund af 'Nyt om Arbejdsskader' af februar 1999, hvoraf det fremgår, at arbejdsskadeforsikringsloven indeholder en formodningsregel om, at en forringelse af helbredet ved en arbejdsskade skyldes denne skade, medmindre det er klart, at overvejende sandsynlighed taler imod. Det er denne regel, der er anvendt i den refererede højesteretsdom U1998.1627H. Som bekendt finder den lovgivning ikke anvendelse i ..(klagerens) forsikringsskade. Vores læger fastholder, at den skade klageren pådrog sig den 3. februar 1994 ikke medfører et tab af erhvervsevne på 50%, og dermed berettiger skaden ikke til udbetaling fra forsikringen."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.: "**Dækning ved tab af arbejdsevne som følge af et ulykkestilfælde** … Forsikringen giver ret til udbetaling af forsikringsydelse i tilfælde af midlertidig uarbejdsdygtighed og varigt tab af arbejdsevne som følge af ulykkestilfælde. … Undtaget fra dækning er enhver sygdom og udløsning af latente sygdomsanlæg, selv om sygdommen er opstået eller forværret ved et ulykkestilfælde, såvel som ulykkestilfælde, der skyldes sygdom og forværring af følgerne af ulykkestilfælde, der skyldes en tilstedeværende eller tilfældigt tilstødende sygdom. … **Varigt tab af arbejdsevne** Bliver forsikrede ved med at være sygemeldt, og har forsikredes sygdomstilstand stabiliseret sig i et sådant omfang, at hans fremtidige arbejdsevne kan vurderes, foretages en vurdering af, om forsikredes arbejdsevne varigt er nedsat til 1/3 eller mindre, respektive til mellem 1/2 og 1/3."

Nævnets flertal udtaler:

På baggrund af de foreliggende lægelige erklæringer og Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af 9/4 2000 finder nævnet – også efter at have taget i betragtning, hvad selskabet har anført i sin skrivelse af 28/4 2000 – at det dækningsberettigende ulykkestilfælde i dag må anses for i sig selv at bevirke en varig nedsættelse af klagerens arbejdsevne.

Derfor

b e s t e m m e s :

Selskabet, Danske Forsikring, tidligere Danica, skal anerkende at det dækningsberettigende ulykkestilfælde må anses for med virkning fra nærværende kendelses dato i sig selv at bevirke en varig nedsættelse af klagerens arbejdsevne til halvdelen.

Jørgen Nørgaard